

پرسش و پاسخ‌های دانش‌آموزی / ۴

حدیث

رضا عطایی معرفت‌نویس
محمد جواد حسینی

تهیه: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی

www.ketab.ir

عطای مرغلکی، رضا، ۱۳۶۳ -

پرسش و پاسخ‌های دانش‌آموزی / ۴. حدیث/ رضا عطای مرغلکی و محمدجواد حسنی؛
تهیه مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۴۰۲.
۱۰۴ ص. - (مؤسسه بوستان کتاب؛ ۳۴۳۲) (حدیث و رجال)

ISBN 978-964-09-2695-6

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتاب‌نامه: ص. [۱۰۱] - ۱۰۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. احادیث شیعه - پرسش‌ها و پاسخ‌ها. الف. حسنی، محمدجواد، ۱۳۶۷ -
ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی. ج. مؤسسه
بوستان کتاب. د. عنوان.

۲۹۷/۲۱۲

BP ۱۳۶/۹

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۵۱۶۹۴۱

۱۴۳

www.ketab.ir

موضوع: حدیث و رجال

گروه مخاطب: - عمومی

- کودک و نوجوان

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۳۴۳۲

مسلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۸۲۹۸

بوستان کتاب

بررسی و پاسخ‌های دانش‌آموزی / ۴

حدیث

- نویسندگان: رضا عطایی مرغملکی و محمدجواد حسینی
- تهیه: مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ اول / ۱۴۰۲ • شمارگان: ۲۰۰
- بهای: وبسایت رسمی مؤسسه بوستان کتاب

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

♦ دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، معلم ۱۲، پلاک ۱۷، کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۶۵۹، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۶۳۲

تلفن‌های بخش: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۲۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۲۱

♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا، تلفن ۰۲۵۳۱۱۵۱۲۵۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۱۱۸۷

♦ فروشگاه تهران: خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۰۲۱۶۶۹۶۹۸۷۷۸

♦ فروشگاه اصفهان: خیابان حافظ، چهارراه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۰۳۱۳۲۲۲۰۳۷۰

♦ فروشگاه مشهد: چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۰۵۱۳۲۲۳۳۶۷۲

♦ فروشگاه رنگین گمان (کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۷۳

پست الکترونیک مؤسسه: [E-mail:info@bustaneketab.ir](mailto:info@bustaneketab.ir)

پایگاه اینترنتی فروش کتاب: www.bustaneketab.ir

با قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • ویراستار: محمدرضا منصفی‌سروندانی
- اصلاحات حرفه‌نگاری و صفحه‌آرایی: فائزه هدایی و حسین محمدی • نمونه‌خوانی: سیدعلی‌اصغر هاشمی‌نسب
- کنترل فنی صفحه‌آرایی: علیرضا سالوند • طراح جلد: امیرعباس رحیمی • اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری
- اداره چاپخانه: محمد فرامرزی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی

رئیس مؤسسه

محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۹.....	پیش‌گفتار.....
۱۵.....	مقدمه.....
۱۷.....	معیارهای اعتبار احادیث.....
۲۶.....	کتمان دین.....
۳۱.....	پرچم‌های قبل از قیام قائم؟ معجزات.....
۳۸.....	موسیقی.....
۴۵.....	وعدۀ دروغ به همسر.....
۵۱.....	تعارض در احادیث.....
۶۰.....	دعای «الهی عظم البلاء».....
۶۷.....	ناقص‌العقل بودن زنان در نهج‌البلاغه.....
۷۵.....	نحوست ایام.....
۸۱.....	مراجعه به علما در آخرالزمان.....
۸۷.....	بوسیدن دست.....
۹۲.....	اسراف در انفاق.....
۹۷.....	آگاهی خداوند در مورد اعمال بندگان.....
۱۰۱.....	کتاب‌نامه.....

پیش گفتار

قرآن کریم، کتابی است برای آنان که در اندیشه تعالی و رشدند؛ کتابی که هدایت‌گری، مهم‌ترین خصوصیت آن است.

«تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ»^۱

این آیات [باعظمت] کتاب محکم و استوار است که سراسر هدایت و رحمتی است برای نیکوکاران. کلام نورانی امیرالمؤمنین علی علیه السلام در نهج البلاغه به روشنی این خصوصیت قرآن کریم را بیان می‌کند:

وَاعْلَمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَغْشَى وَالْهَادِي الَّذِي لَا يُضِلُّ وَالْمُحَدِّثُ الَّذِي لَا يَكْذِبُ، وَمَا جَالَسَنَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدًا إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ نُقْصَانٍ، زِيَادَةٌ فِي هُدًى أَوْ نُقْصَانٍ مِنْ عَمَى^۲؛

آگاه باشید! همانا این قرآن پنددهنده‌ای است که نمی‌فریبد و هدایت‌کننده‌ای است که گمراه نمی‌سازد و سخن‌گویی است که هرگز دروغ نمی‌گوید. کسی با قرآن هم‌نشین نشد، مگر

۱. لقمان، آیات ۲ و ۳.

۲. خطبه ۱۷۶.

آن‌که بر او افزود یا از او کاست، در هدایت او افزود و از کوردلی و گمراهی‌اش کاست.

هدایت پروردگار عالم دو جنبه تکوینی و تشریحی دارد که قرآن کریم در جای‌جای خود بدان تصریح نموده است. قرآن در عین این‌که خود طریق هدایت تشریحی است و با زلال معارف نابش جان‌های ما را تطهیر می‌نماید، به ما از هدایت تکوینی پروردگار نیز خبر می‌دهد؛ هدایتی که در قسمی از آن، یعنی هدایت تکوینی خاص همه انسان‌ها از طریق فطرت و عقل به سوی کمال در حرکت‌اند.

«رَبَّنَا إِلَهَیْ أَطْطِیْ كُلَّ شَیْءٍ خَلَقْتَهُ ثُمَّ هَدِیْ»^۱

پروردگار ما همان کسی است که به هر موجودی، آنچه را لازمه آفرینش بوده، داده، سپس هدایت کرده است.

از سوی دیگر، قرآن کریم برای هدایت انسان از همه ابزارها استفاده نموده است؛ از جمله استدلال عقلی، موعظه، جدال احسن و بیم و امید. این روش‌های مختلف و متفاوت، زمینه فهم و رسیدن مخاطب به مفاهیم مدنظر قرآن را فراهم می‌کند. کسی که قرآن را قرائت می‌کند، علاوه بر این‌که به سبب این تنوع روش دچار خستگی نمی‌شود، متناسب نوع و نظام حاکم بر تفکرش با یکی از این روش‌ها ارتباط بیشتری برقرار می‌نماید و زمینه استفاده از مفاهیم قرآنی در او شکل می‌گیرد. بدین طریق خداوند متعال

بستر لازم برای هدایت همه افراد حتی در خطاب قرآنی را آماده کرده و چنین لطف خود در هدایت بشر را به نهایت رسانده است.

پرسش و پاسخ از راهکارهای قرآنی برای کشاندن قاری خود به تفکر و سپس هدایت است؛ سؤالاتی که در مورد وجود پروردگار، هدفداری خلقت، عبث و بیهوده نبودن خلقت انسان، معاد، نبوت، هدایت الهی و اخلاق پرسیده شده است. پرواضح است طرح چنین موضوعاتی با روش پرسش و پاسخ، نشان از کارآمدی و اثربخشی این روش دارد. گویا وقتی از انسان سؤال می‌کند، بجه چالش کشیده می‌شود و خود در صدد پاسخ برمی‌آید و وجدانش درگیر می‌شود و تا به پاسخی که او را آگاه کند، دست نیابد، نمی‌آساید.

نکته مهمی که در پرسش و پاسخ های قرآن وجود دارد این است که در این روش هر دو جنبه هدایت تشریحی و تکوینی با هم دیده می‌شود. از طرفی خداوند، انسان را خطاب قرار می‌دهد و از او می‌پرسد:

«أَيُخْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى»^۱

آیا انسان گمان می‌کند بی‌هدف رها می‌شود؟!

از طرف دیگر با موهبت عقل که به انسان ارزانی داشته است، او را درگیر هدایت تکوینی می‌نماید. به همین سبب اهل بیت علیهم‌السلام از پرسش‌ها استقبال می‌نمودند و در شرایط مختلف بدان بها می‌دادند، تا

جایی که شریح بن هانی نقل می‌کند در جنگ جمل، مردی اعرابی از امیر مؤمنان علیه السلام پرسید: «آیا خداوند واحد است؟». اصحاب بر او تاختند و گفتند: «اکنون چه جای این پرسش است که علی در حال جنگ است؟!». حضرت امیر علیه السلام فرمود: «بگذارید بپرسد که جنگ ما نیز بر سر همین است».^۱

همین ویژگی مهم در پرسش و پاسخ موجب آن شده است که این روش همواره مورد توجه قرار داشته باشد و علمای دین و وارثان علم الهی از این طریق نیز به هدایت و روشن‌گری پردازند و آثار متعددی در این زمینه به یادگار گذارند. کتاب‌های شیخ مفید در پاسخ سوالات مختلف و در دوران معاصر، *المراجعات* سید شرف‌الدین نمونه‌ای از انبوه این تلاش خستگی‌ناپذیر است.

مرکز ملی پاسخ‌گویی که برآمده از بطن این جریان عظیم و درس‌آموز مکتب قرآن و اهل بیت علیهم السلام است و در سلسله طولی «فَاسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ»^۲ قرار دارد، سال‌هاست که تلاش مستمری را در مسیر پاسخ‌گویی آغاز کرده و تجربه خود را با مطالعه و پژوهش برای ارتقای این مسیر به کار بسته و به هزاران سؤال اعتقادی، قرآنی، اخلاقی، تاریخی، فقهی و روان‌شناسی پاسخ داده و حاصل آن را در قالب محصولات متنوع و مناسب جامعه عرضه کرده است. پاسخ‌گویی در عرصه‌های مختلف و

۱. شیخ صدوق، *التوحید*، ص ۸۳، ح ۳.

۲. نحل، آیه ۴۳.

کسب تجارب فراوان در کنار جامعیت علمی، خصیصه‌ای است که باید قدر دانسته شود.

تألیف کتاب و عرضه این اندوخته پرارزش در قالب‌های متنوع و ازجمله در قالب سؤال و جواب که صبغه‌ای قرآنی و تأثیر کارآمدی دارد، از فعالیت‌های این مرکز است که به جامعه دینی و اساتید پاسخ‌گو در سراسر کشور تقدیم می‌شود و هم‌چنان با عنایت پروردگار ادامه دارد. امید است تلاش کارشناسان و اساتید مرکز ملی پاسخ‌گویی، راه‌گشای حل معضلات دینی و اجتماعی و چراغ راه عبور از شبهات جدید برای اساتید پاسخ‌گوی این عرصه و عموم مردم عزیز باشد.

کتاب حاضر، حاصل قلم و تلاش فراوان حجج اسلام، رضا عطایی مرغملکی و محمدجواد حسینی است که در زمینه پرسش و پاسخ‌های حدیثی دانش‌آموزان، تألیف شده تا بخش مهمی از سؤالات و دغدغه‌های جامعه امروز را پاسخ گوید و شبهات را از چهره حقیقت ناب دین بزدايد که جای تقدیر و تشکر دارد.

از تمام همکاران مرکز ملی که در به‌ثمر رسیدن این مجموعه کوشیدند، سپاس‌گزارم و هم‌چنین لازم می‌دانم از مسئولان و دست‌اندرکاران محترم انتشارات بوستان کتاب برای چاپ و نشر این اثر تشکر نمایم.

محمدجواد اصغری

رئیس مرکز ملی پاسخ‌گویی به سؤالات دینی

مقدمه

مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی، وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مفتخر است در طی سال‌های متعددی با بهره‌گیری از کارشناسان باتجربه و با رویکرد تخصصی در فرآیند پاسخگویی، میلیون‌ها پرسش از سوی اقبال مختلف جامعه را در رشته‌های «قرآن»، «حدیث»، «کلام و اعتقادات»، «تاریخ»، «اخلاق و تربیت»، «مشاوره»، «احکام شرعی» و «سیاسی اجتماعی» پاسخ گفته است.

بخش پاسخگویی مکتوب این مرکز، به‌عنوان باسابقه‌ترین بخش، با رسالت «پاسخگویی مطلوب به سؤالات ویژه»، عهده‌دار تولید محتوای غنی و منطبق با اصول علمی تحقیق در عرصه پاسخ به سؤالات دینی است که در راستای توصیه مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای حفظه الله تعالی، بر آن شد تا مجموعه پرسش و پاسخ‌ها را به‌صورت محصولات متنوع و متعدد، در قالب کتاب و نرم‌افزار ارائه کند.

این اثر بخشی از «مجموعه پرسش و پاسخ دینی

دانش‌آموزان» است که با عنوان «سخن دوست» تدوین شده است. رویکرد بخش مکتوب در تدوین این مجموعه رعایت اختصار در تعداد سؤال و ارائه پاسخ جامع و مستند است.

در پایان از حمایت و پیگیری ریاست محترم مرکز ملی پاسخگویی، جناب حجت‌الاسلام‌والمسلمین دکتر محمدجواد اصغری و نیز از همه کارشناسان محترم پاسخگو و تمامی افرادی که در انتشار این مجموعه نقش ایفا کرده‌اند، به ویژه ارزیاب محترم حجت‌الاسلام و المسلمین محمود معظم تشکر و قدردانی می‌شود. از خداوند منان برای همه دست‌اندرکاران در فرآیند پاسخگویی به پرسش‌های دینی، توفیق روزافزون مسئلت دارم.

مدیر بخش پاسخگویی مکتوب و رسانه

علی‌اکبر عبادی‌نیک